

Redakcja: Beata Surmacz (dyrektor IEŚ), Tomasz Stępniewski (z-ca dyrektora IEŚ),
Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji), Aleksandra Kuczyńska-Zonik, Jakub Olchowski,
Konrad Pawłowski, Agata Tatarenko

Nr 146 (49/2020) | 22.03.2020

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Szczepan Czarnecki

Czeska gospodarka w obliczu pandemii COVID-19

12 marca 2020 r. w związku ze wzrostem liczby zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 rząd Republiki Czeskiej ogłosił stan wyjątkowy na terenie całego państwa. Podjęte przez rząd środki zapobiegawcze dotknęły blisko 80% czeskich przedsiębiorstw, w dużym stopniu wpływając na stan gospodarki państwa. Znajdująca się dotychczas na ścieżce wzrostu gospodarka Czech poniosła znaczące straty finansowe. Optymistyczne dotąd prognozy gospodarcze na 2020 r., zakładające tempo wzrostu PKB w wysokości 2%, zostały zrewidowane do 0,4%-1,5% w skali roku.

W odpowiedzi na rosnącą liczbę zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 (największa liczba zachorowań w regionie Europy Środkowej) 12 marca rząd Republiki Czeskiej zdecydował o wprowadzeniu w całym państwie stanu wyjątkowego na okres 30 dni. Zgodnie z przyjętym dokumentem wprowadzono zaostżenia dotyczące przemieszczania się ludności, przywrócone zostały kontrole graniczne oraz zakazano wjazdu dla obywateli państw uznanych za terytoria o podwyższonym poziomie ryzyka zachorowań na COVID-19. 14 marca w celu redukcji występowania dużych skupisk ludzi podjęto decyzję wprowadzającą ograniczenia w handlu detalicznym, z wyjątkiem m.in. sklepów spożywczych, aptek, drogerii czy stacji benzynowych. 15 marca władze Czech zdecydowały o dodatkowych środkach zapobiegających rozprzestrzenianiu się wirusa SARS CoV-2, przyjmując 15 dodatkowych rezolucji. Wprowadzono ograniczenia dotyczące swobodnego przepływu osób, pracodawców wezwano do maksymalnego wykorzystania możliwości wykonywania przez pracowników pracy w domu, dookreślono środki nadzwyczajne dotyczące zakazu sprzedaży detalicznej oraz świadczenia usług, wprowadzono zakaz zgromadzeń powyżej 30 osób i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, a także ograniczono działalność hotelarską oraz usługi samochodowego przewozu osób.

Skutki gospodarcze. Pandemia COVID-19 w istotnym stopniu wpłynęła na gospodarkę Czech, powodując znaczące straty finansowe. Według badania obejmującego ponad 1300 przedsiębiorców, przeprowadzonego przez Czeską Izbę Handlową (cz. *Hospodářská komora*), rządowe środki zapobiegawcze dotknęły ponad 80% firm, w większości z sektora MŚP, generując koszty w wysokości ok. 2 mld koron czeskich dziennie. Największe spadki odnotowano dotychczas w branży turystycznej, hotelarstwie, transporcie oraz gastronomii. Według modelu możliwego wpływu pandemii COVID-19, przygotowanego przez Stowarzyszenie Hoteli i Restauracji Republiki Czeskiej (cz. *Asociace hotelů a restaurací*), sektor turystyki w najgorszym możliwym wariantcie może utracić przychody w wysokości 35 mld koron czeskich, przy zmniejszeniu liczby miejsc pracy nawet o 40 tysięcy. Ponadto 30-procentowy spadek zamówień odnotowano na rynku browarniczym, którego straty w marcu 2020 r. szacuje się na ok. 15%. Negatywne prognozy dotyczą również sektora przemysłu. Według badań przeprowadzonych przez Związek Przemysłu i Transportu Republiki Czeskiej (cz. *Svaz průmyslu a dopravy ČR*) w grupie 347 przedsiębiorstw przemysłowych ponad jedna trzecia czeskich firm wskazuje na powstałe w wyniku pandemii trudności z zaopatrzeniem, transportem oraz logistyką. W ramach przeciwdziałania wzrostowi zachorowalności na COVID-19 18 marca na trzy tygodnie przerwano produkcję we wszystkich trzech czeskich zakładach produkcyjnych Škody: w Mladé Boleslavi, Kvasinách i Vrchlabí. Škoda Auto jest największą czeską firmą pod względem sprzedaży, największym czeskim eksporterem i jednym z największych czeskich pracodawców. Zatrzymanie produkcji planuje również zatrudniająca 2,5 tys. pracowników fabryka TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech s.r.o.) w Kolínie. Problemy ma także czeska branża lotnicza. Koncern Smartwings a.s. (Smartwings i ČSA) wstrzymał wszystkie loty do i z Czech. Firma wprowadziła środki oszczędnościowe w celu obniżenia kosztów płac, oferując części pracownikom urlopy bezpłatne bądź pracę w niepełnym wymiarze godzin.

Walka z kryzysem gospodarczym. W odpowiedzi na problemy gospodarcze spowodowane epidemią koronawirusa władze Czech przygotowały szereg pakietów pomocowych dla przedsiębiorców. 9 marca Ministerstwo Przemysłu

i Handlu wraz z Czesko-Morawskim Bankiem Gwarancji i Rozwoju przedstawiły skierowany do sektora MŚP program nieoprocentowanych pożyczek – COVID KREDYT. Zasilony kwotą 600 mln koron czeskich (pierwsza faza) program ma na celu wsparcie finansowania operacyjnego przedsiębiorstw. Ministerstwo Finansów zatwierdziło pakiet podatkowy, zakładający m.in. trzymiesięczne przedłużenie terminu składania deklaracji dotyczących podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych. Pakiet awaryjny dla czeskiego eksportu zadeklarowało również Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Sprzedaż towarów podmiotom zagranicznym ma kluczowe znaczenie dla czeskiej gospodarki. Udział eksportu w PKB Czech w 2019 r. wyniósł blisko 80%, przy 52-procentowym zatrudnieniu w branżach bezpośrednio lub pośrednio związanych z eksportem. W ramach przygotowanego pakietu Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz placówki dyplomatyczne mają świadczyć pomoc czeskim przedsiębiorcom w przypadku problemów z realizacją dostaw handlowych za granicą. W celu złagodzenia negatywnych skutków gospodarczych wywołanych epidemią koronawirusa 16 marca Rada Narodowego Banku Czech (cz. *Česká národní banka*, ČNB) obniżyła główną stopę procentową o 0,5 punktu procentowego – do poziomu 1,75%. ČNB potwierdziła również gotowość reagowania na wszelkie nadmierne wahania kursu walutowego za pomocą dostępnych instrumentów. Sytuacja na światowych rynkach finansowych, spowodowana obawami o wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę, wyraźnie obniżyła kurs korony czeskiej, który wynosi obecnie ponad 27 koron za 1 euro, osiągając tym samym najniższe wartości od 2015 r.

Wnioski. Decyzja rządu dotycząca wprowadzenia stanu wyjątkowego znacząco wpłynęła na stan czeskiej gospodarki. Wprowadzone środki zapobiegawcze w największym stopniu dotknęły sektor usług. Znacząco ucierpiały handel detaliczny, usługi gastronomiczne, hotelarskie oraz transportowe. Pandemia koronawirusa uderzyła także w sektor przemysłu, zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym. Czechy są jednym z najbardziej zależnych od przemysłu państw w Unii Europejskiej (drugie miejsce w UE, 30,5% wartości dodanej w całej gospodarce), w tym od przemysłu motoryzacyjnego. Producenci samochodów i dostawcy stanowią 23% przemysłu, odpowiedzialnego za 9% PKB. Dla produkcji przemysłowej Czech istotna jest również sytuacja gospodarcza w Chinach. Spadek produkcji w Chinach wywołany pandemią COVID-19 może stać się ważnym aspektem spowalniającym produkcję przemysłową w Czechach w kolejnych tygodniach, kiedy uwidocznią się braki chińskich dostaw. Dodatkowo sytuacja czeskiego przemysłu jest ściśle powiązana z długością występowania epidemii. Osoby zatrudnione w przemyśle, w przeciwieństwie do pracowników biurowych, nie mogą wykonywać pracy w formie zdalnej, przez co wzrost epidemii może doprowadzić do zatrzymania produkcji w branży przemysłowej, znacząco obniżając prognozy gospodarcze.

W obecnej sytuacji wszystkie prognozy makroekonomiczne mają bardzo surowe założenia ze względu na trudny do oszacowania czas trwania epidemii oraz wpływ na gospodarkę środków spowalniających rozprzestrzenianie się wirusa. Znaczącą siłę czeskiej gospodarki stanowią jednak brak nierównowagi makroekonomicznej oraz relatywnie niskie zadłużenie. Narodowy Bank Czeski znajduje się obecnie w złożonej sytuacji. Ceny konsumpcyjne w lutym wzrosły do 3,7% – z 3,6% w styczniu. Inflacja w lutym również była wyższa niż szacowana przez Narodowy Bank Czeski. Nie wyklucza się jednak ponownego obniżenia stóp procentowych.

¹ Liczba zachorowań na dzień 22 marca 2020 r. – 1047 potwierdzonych przypadków.